

Korespondencja sztuk. Tycjan: *Danae* i Kazimierz Przerwa-Tetmajer: *Danae Tycjana*

- [Wprowadzenie](#)
- [Ilustracja interaktywna](#)
- [Schemat](#)
- [Zastanów się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Kazimierz Tetmajer – *metafizyk*, [w:] Anna Czabanowska-Wróbel, Paweł Próchniak, Marian Stala, *Poezja Kazimierza Tetmajera – Interpretacje*, Kraków 2003.
- Źródło: Kazimierz Przerwa-Tetmajer, *Danae Tycjana*, [w:] tegoż, *Poezje*, wybór Małgorzata Baranowska, Kraków 1996.

Korespondencja sztuk. Tycjan: *Danae* i Kazimierz Przerwa-Tetmajer: *Danae Tycjana*

Tycjan, *Danae*, 1545

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Piero Aretino, wybitny intelektualista i przyjaciel Tycjana, w takich słowach ujął istotę jego sztuki: „Tycjan... kochany od świata za to, że sztuka jego nadaje życie wizerunkom ludzi, a nienawidzony od natury, ponieważ czarodziejstwem sztuki zawstydza żywe umysły”.

Czy Kazimierz Przerwa-Tetmajer należał do wyznawców kunsztu włoskiego malarza? Nie jest to wykluczone, z całą pewnością jednak można stwierdzić, że obraz *Danae Tycjana* stał się dla poety inspiracją. W ten sposób oba dzieła weszły ze sobą w dialog, którego podłoże stanowią tradycja i estetyka.

W tym materiale podejmiesz próbę analizy i interpretacji obrazu Tycjana *Danae* i odwołującego się do niego wiersza Kazimierza Przerwy-Tetmajera *Danae Tycjana*.

Twoje cele

- Rozpoznaś znaczące elementy klasycznego dzieła plastycznego.
- Dokonasz opisu i interpretacji obrazu Tycjana *Danae*.
- Wskażesz środki poetyckiego wyrazu w wierszu Kazimierza Przerwy-Tetmajera *Danae Tycjana* i określisz ich funkcje.
- Dokonasz interpretacji wiersza.
- Przeprowadzisz wspólną analizę dwóch dzieł: obrazu i utworu poetyckiego.

Ilustracja interaktywna

Konteksty

Polecenie 1

Zapoznaj się z kontekstami niezbędnymi do właściwego zrozumienia dzieła plastycznego.

Danaë, beocka waza czerwonofigurowa, V w. p.n.e.

Źródło: domena publiczna.

Danaë – postać mitologiczna, córka króla Argos, Akrisjosa i Euridike. Po tym, jak wyrocznia przepowiedziała Akrisjosowi, że syn jego córki zabije go, dziewczyna została uwięziona w lochu (lub wieży). Mimo tych środków ostrożności nawiedził ją i posiadał Zeus pod postacią złotego deszczu. Danaë urodziła syna, Perseusza. Chcąc zapobiec spełnieniu się przepowiedni, Akrisjos zamknął córkę z wnukiem w skrzyni i wypuścił w morze. Zostali oni jednak uratowani na wyspie Serifos. Wiele lat później dorosły Perseusz brał udział w igrzyskach. Kiedy rzucał dyskiem, „wiatr i wola bogów zniosły dysk (...) z toru, tak że trafił śmiertelnie Akrisjosa w nogę”.

Tycjan, właśc. Tiziano Vecelli lub Vecellio (ok. 1488 lub 1490-1576) – włoski malarz, przedstawiciel szkoły weneckiej epoki renesansu. Był uczniem Gentile Belliniego, oficjalnego malarza Wenecji. Inspirująca atmosfera miasta, wtedy jednego z najbogatszych

w Europie, przyciągała wielu artystów i intelektualistów. Wpłynęła także na rozwój Tycjana, który szybko zyskał miano jednego z najwybitniejszych artystów weneckich, a w roku 1516, po śmierci Belliniego, przejął po nim zaszczytne stanowisko. Dzięki talentowi, znajomościom ze znakomitymi intelektualistami i możnymi mecenasami, a także biegłości w prowadzeniu interesów zdobył wysoką pozycję społeczną i znaczny majątek. O jego dzieła zabiegali cesarze, książęta i papieże, m.in. książę Ferrary Alfonso d'Este, księżna Isabella Gonzaga, papież Paweł III, cesarz Karol V Habsburg. O tym ostatnim znana jest anegdota, jak podczas malowania jego portretu Tycjanowi wypadły pędzle z ręki i cesarz osobiście podniósł je z ziemi. Miał ponoć wtedy wypowiedzieć zdanie: „Dworzan mam wielu, lecz Tycjana tylko jednego”. Nawet jeśli historia ta nie jest prawdziwa, to dobrze oddaje pozycję malarza i szacunek, jakim cieszył się za życia.

Tycjan, Autoportret z 1566

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Technika

Tycjan szkicował swoje obrazy bezpośrednio na płótnie, farbami. Szkice tworzyły podkład dla właściwego obrazu; w technice tej chodziło o połączenie w jedno malarstwa i rysunku. W dojrzałej twórczości malarza warstwa farby na płótnie stawała się coraz grubsza (w ostatnich pracach nawet do 2 cm), z uwidocznionymi śladami pędzla; dlatego dzieła te lepiej oglądać z oddalenia.

Tycjan jest uznawany za mistrza koloru: „Te kolory jeszcze wilgotne, laki przejrzyste jak rubiny, lazury podobne szafirom, topazy, ametysty – w gruncie rzeczy te wszystkie kamienie, choćby i najdroższe, nie są warte kolorów Tycjana, nie wytrzymują porównania z nimi” (C. Brandi). W twórczości artysty można wyróżnić kilka kręgów tematycznych: obrazy religijne, mitologiczne i portrety. Do najwybitniejszych dzieł należą: *Assunta* (Wniebowzięcie Matki Boskiej), *Portret Francesca Marii della Rovere*, *Wenus z lustrem*, *Męczeństwo św. Wawrzyńca*.

Tycjan, *Święta konwersacja*

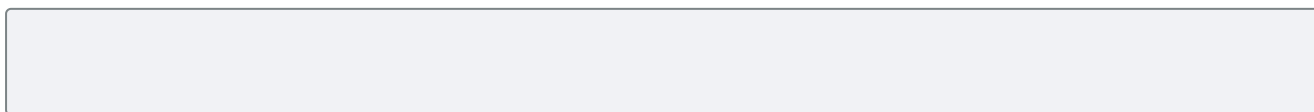
Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Praca z dziełem plastycznym

Polecenie 2

Etap 1: Zapoznanie się z dziełem

- Uważnie obejrzyj reprodukcję obrazu (warto sięgnąć po kilka wersji, aby przybliżyć się do kolorystyki pierwowzoru) lub jego oryginał, jeśli masz taką możliwość (znajduje się w Neapolu w Gallerii Nazionale di Capodimonte). Oglądaj ją z bliska i z oddali, reprodukcję zaś – w różnym świetle; poświęć na zapoznanie się z dziełem odpowiednią ilość czasu, nie spiesz się.
- „Podдай się” atmosferze dzieła, ulegnij jego urokowi, tylko w ten sposób doznasz wrażenia estetycznego. Pamiętaj, aby wykonywanie ćwiczeń interpretacyjnych nie odebrało ci przyjemności oglądania obrazu.
- Zapisz imię i nazwisko autora, tytuł, technikę, w jakiej obraz został namalowany, czas powstania, epokę, prąd lub szkołę, jaką reprezentuje.

Tycjan, *Danae*, 1545

Źródło: Napoli Museo di Capodimonte, domena publiczna.

Polecenie 3

Etap 2: Zrozumienie treści

Odpowiedz na pytania: jak rozumiesz ten obraz, jak on na ciebie oddziałuje?

Zapisz swoją wstępną hipotezę interpretacyjną.

Które elementy dzieła wydają ci się najważniejsze, dominujące?

Co jest tematem obrazu?

Jaki rodzaj malarstwa reprezentuje *Danae* Tycjana?

Polecenie 4

Etap 3 i 4: Analiza i interpretacja

Zbadaj stronę formalną obrazu (malarskie środki wyrazu).

Zaznacz wszelkie dostrzeżone osobliwości estetyczne, nazwij je i skomentuj.

O autorze

Portret Kazimierza Przerwy-Tetmajera

Źródło: Wikimedia Commons za Narodowe Archiwum Cyfrowe, domena publiczna.

Kazimierz Przerwa-Tetmajer (1865–1940) – poeta, nowelista, powieściopisarz, dramaturg. Jako poeta zadebiutował w roku 1891 zbiorem *Poezje*, kolejne pod tym samym tytułem były opatrzone numerami serii. Do 1924 r. ukazało się ich osiem. Sławę najważniejszego poety swojego pokolenia przyniosła mu seria druga, w której znalazły się wiersze odwołujące się do filozofii Arthura Schopenhauera i Friedricha Nietzschego, wyrażające nastroje dekadence, wyznania niewiary i zwątpienia. Pełna cierpień egzystencja człowieka znajdowała ukojenie w kulcie sztuki (np. wiersz *Evviva l'arte*) i miłości erotycznej (*Lubię, kiedy kobieta...*). Seria trzecia przyniosła impresje z podróży do Włoch, wiersze o tematyce antycznej oraz

poetyckie transpozycje dzieł sztuki.

W poezji Tetmajera można znaleźć ślady wpływów symbolizmu, impresjonizmu i parnasizmu. Ważną rolę w jego twórczości odgrywała fascynacja Tatrami i folklorem góralskim (urodził się w Ludźmierzu na Podhalu), znalazło to swój wyraz zarówno w wierszach, jak i w prozie (zbiór opowiadań *Na Skalnym Podhalu*). Maria Podraza-Kwiatkowska pisze:

“ **Kazimierz Tetmajer – metafizyk**

Był Kazimierz Tetmajer niesłychanie wrażliwy na piękno świata zewnętrznego: opisywał je w całym bogactwie kształtów, barw, niuansów świetlnych. Był to sensualista chłonący wszystkimi zmysłami urok tatrzańskiej przyrody, niezwykłość pejzażu włoskiego czy piękno kobiecego ciała. Pesymizm, stale towarzyszący poecie smutek istnienia, poczucie samotności i pustki – w tym właśnie chłonięciu świata znajdowały antidotum: zapomnienie i ukojenie.

Praca z utworem poetyckim

Polecenie 1

Etap pierwszy: zapoznanie się z wierszem

1. Kilkakrotnie przeczytaj tekst (w przypadku utworów poetyckich zaleca się czytanie na głos, ponieważ tylko przy takiej lekturze możliwe jest poznanie strony brzmieniowej wiersza – rytmu, rymu).
2. „Podдай się” wierszowi, wsłuchaj się w jego brzmienie, odkryj jego niepowtarzalność. Tylko w ten sposób doznasz wrażenia estetycznego; pamiętaj, aby wykonanie ćwiczeń interpretacyjnych nie odebrało ci przyjemności czytania.
3. Zapisz imię i nazwisko autora, tytuł, czas powstania tekstu, epokę, prąd lub szkołę, jaką ten wiersz reprezentuje.

((Kazimierz Przerwa-Tetmajer

Danae Tycjana

Na miękkim puchu białego posłania
promienna cała od słońca pozłoty,
Danae, Zeusa spragniona pieszczoty,
z osłon swe ciało dziewicze odsłania.

Z niebios się ku niej świetlny obłok słania
i nagle deszcz zeń na nią spada złoty:
to bóg, miłosnej czując żar tęsknoty,
zwiśł nad cichego pełną pożądania.

Nagie jej ciało widzi i błękitu
jej wielkich cudnych źrenic blask przymglony,
senny, wśród boskiej rozkoszy zachwytu.

Przed złotym deszczem, od słonecznej strony,
u stóp jej białych, podobny do świtu,
gdy dnieje: Amor uchodzi spłoniony.

Źródło: Kazimierz Przerwa-Tetmajer, *Danae Tycjana*, [w:] tegoż, *Poezje*, wybór Małgorzata Baranowska, Kraków 1996.

Polecenie 2

Etap drugi: zrozumienie treści

1. Odpowiedz na pytania: jak rozumiesz ten tekst? Jak on na ciebie oddziałuje?
2. Zapisz swoje pierwsze, wstępne hipotezy interpretacyjne.
3. Zaznacz ważne, kluczowe fragmenty, słowa.
4. Co jest tematem wiersza?

Polecenie 3

Etapy trzeci i czwarty: analiza i interpretacja

1. Zbadaj stronę formalną tekstu (środki poetyckie).
2. Zaznacz wszelkie dostrzeżone osobliwości tekstu, nazwij je i skomentuj.

Ćwiczenie 1

Określ perspektywę spojrzenia przyjętą w każdej ze strof. Czyimi oczami obserwujemy opisaną w utworze miłosną scenę?

Ćwiczenie 2

Wskaż w utworze środki poetyckie i określ ich funkcję.

Polecenie 4

Po przedstawieniu interpretacji nadszedł czas na własne wnioski i oceny. Odpowiedz na pytania: Jakie znaczenie ma dla ciebie ten wiersz? Czy tekst zainteresował cię? Oddziałął na wyobraźnię? Czy przedstawiona tu wizja miłości ma charakter uniwersalny? A może należy ją „odłożyć do lamusa”? Powyższe pytania potraktuj jedynie jako podpowiedzi. Ostatecznie zdecyduj samodzielnie, jak podsumujesz swoje rozważania o wierszu *Danae Tycjana*.

Zastanów się

Zapoznaj się z poleceniami służącymi porównaniu dzieła malarskiego i utworu poetyckiego.

Polecenie 1

Etap pierwszy: szukanie podobieństw

1. Zastanów się, co łączy obraz Tycjana i wiersz Tetmajera.
2. Znajdź i zapisz w punktach wszystkie podobieństwa między dziełami.
3. Czy wiersz jest [ekfrazą](#)?
4. Które elementy dzieła plastycznego znalazły swoje odzwierciedlenie w wierszu młodopolskiego poety?

Fragmenty wiersza, które odnoszą się do elementów obrazu:

Kazimierz Przerwa-Tetmajer <i>Danae Tycjana</i>	Tycjan <i>Danae</i>
– tytuł – <i>Danae Tycjana</i> – nawiązuje bezpośrednio do tytułu obrazu i malarza	– tytuł <i>Danae</i>
opis wszystkich postaci przedstawionych na obrazie, ich wyglądu: – „Na miękkim puchu białego pośłania/ promienna cała od słońca pożyty/ Danae, (...) / z oston swe ciało dziewicze odstania”, „Nagie jej ciało widzi i błękitu/ jej wielkich cudnych źrenic blask przymglony/ senny, wśród boskiej rozkoszy zachwyty” – „Z niebios się ku niej świetlny obłok ślania/ i nagle deszcz zeń na nią spada złoty:” – „u stóp jej białych, podobny do świtu,/ gdy dnieje: Amor uchodzi spleciony”	– Danae – Zeus zjawiający się pod postacią złotego deszczu – Amor znajdujący się w prawej części płótna
oddanie relacji przestrzennych między postaciami, przedstawienie kompozycji obrazu – 1. i 4. zwrotka – scena widziana z perspektywy horyzontalnej, poziomej, np. osoby oglądającej obraz; zwrotka 2. i 3. – perspektywa wertykalna, pionowa – „oczami” Zeusa, kontemplującego piękno ciała Danae	– kompozycja zrównoważona, statyczna (poziom: łożo; pion: kolumna, złoty deszcz, Amor)
oddanie kolorystyki obrazu: – złota: „słońca pożyty”, „deszcz złoty”, „słoneczna strona” – ten kolor dominuje w wierszu – bieli: „białe pośłanie”, „stopy białe” – błękitu: „błękit źrenic”	– kolorystyka monochromatyczna – pełna harmonii – z dominującymi odcieniami żółci (z przewagą tonacji złotej) – szczególnie w przedstawieniu ciał, a także odcienie bieli, błękitu

Polecenie 2

Etap drugi: przekład z języka malarskiego na język poetycki

Czy i w jaki sposób Tetmajer opisuje obraz?

Polecenie 3

Etap trzeci: problematyka naddana przez poetę

1. Czy zamierzeniem poety był opis obrazu?
2. Czy młodopolski poeta podejmuje tu jakąś inną, własną problematykę? A jeśli tak, to czy jest ona bezpośrednio związana z obrazem?
3. Zastanów się (choć będzie to tylko spekulacja), co mogło być powodem napisania wiersza? Weź pod uwagę czas powstania obu dzieł.

Polecenie 4

Etap czwarty: relacja między wierszem a obrazem

1. W jaki sposób teksty te korespondują ze sobą?
2. Czy można powiedzieć, że malarza i poetę łączy podobny typ wrażliwości?
3. Czy możliwa jest interpretacja wiersza bez znajomości obrazu?
4. Czy wiersz zachował swoją „autonomię poetycką” (jest samodzielnym i wartościowym dziełem sztuki, które może istnieć niezależnie od obrazu)?

Polecenie 5

Etap piąty: podsumowanie i ocena

Ten etap interpretacji ma zawierać twoje osobiste sądy i wrażenia. Na podane poniżej przykładowe pytania musisz odpowiedzieć samodzielnie.

1. Czy ekfrazja Tetmajera jest udana?
2. Czy wiersz pozwolił ci ujrzeć w „nowym świetle” dzieło malarskie?
3. Czy pobudził twoją wyobraźnię?
4. Czy sposób odczytania sztuki Tycjana przez poetę jest ci bliski?
5. Czy dzieła (obraz i wiersz) podjęty inspirujący dla ciebie temat?
6. Które z nich okazało się dla ciebie ważniejsze i dlaczego?

Słownik

ekfrazja

(gr. *ékphrasis* – dokładny opis) – literacki, drobiazgowy opis dzieła sztuki będący częścią lub stanowiący całość utworu poetyckiego, prozatorskiego lub dramatycznego

Dla nauczyciela

Autor: Katarzyna Lewandowska

Przedmiot: Język polski

Temat: Korespondencja sztuk. Tycjan: *Danae* i Kazimierz Przerwa-Tetmajer: *Danae Tycjana*

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Rozumienie historii literatury i dziejów kultury jako procesu, a także dostrzeganie roli czynników wewnętrznych i zewnętrznych wpływających na ten proces.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;

5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;

10) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje;

11) rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;

14) przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;

15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;

6) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;

7) odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej, stosuje kryteria pozwalające odróżnić arcydzieło od kiczu.

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

2) buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej,

z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki;

4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

10) w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawnomocnieniu formułowanych sądów;

IV. Samokształcenie.

1. rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska;

2. porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;

5. dokonuje krytycznej selekcji źródeł;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele lekcji. Uczeń:

- rozpoznaje znaczące elementy klasycznego dzieła plastycznego,
- dokonuje opisu i interpretacji obrazu Tycjana *Danae*,
- wskazuje środki poetyckiego wyrazu w wierszu Kazimierza Przerwy-Tetmajera *Danae Tycjana* i określa ich funkcje,
- dokonuje interpretacji wiersza,
- przeprowadza wspólną analizę dwóch dzieł: obrazu i utworu poetyckiego.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- z użyciem e-podręcznika;
- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

- a) Nauczyciel loguje się na platformie i udostępnia uczniom e-materiał „Korespondencja sztuk. Tycjan: *Danae* i Kazimierz Przerwa-Tetmajer: *Danae Tycjana*”. Uczestnicy zajęć zapoznają się z treścią materiału przed lekcją i przygotowują pytania, jakie można by zadać w kontekście tematu zajęć.
- b) Zainteresowane osoby przygotowują prezentację multimedialną przedstawiającą malarskie wizje kobiety inspirowane motywami antycznymi.

Faza wprowadzająca:

1. Lekcja rozpoczyna się od prezentacji malarskich przedstawień kobiet inspirowanych motywami antycznymi. Uczniowie oglądają prezentację, mogą zadawać jej autorom pytania. Dzielą się swoimi wrażeniami. Nauczyciel pyta np.: Czy istnieją jakieś wspólne cechy łączące obrazy? W jakich epokach motywy antyczne były szczególnie popularne?

Faza realizacyjna:

1. Uczniowie przystępują do interpretacji dzieła malarskiego. Pracując w parach, wykonują polecenia 1-4 z sekcji „Grafika interaktywna”. Następnie wspólnie dyskutują nad odpowiedziami, a nauczyciel weryfikuje ich poprawność.
2. Wybrana lub chętna osoba odczytuje wiersz Kazimierza Przerwy-Tetmajera *Danae Tycjana*. Nauczyciel pyta o pierwsze wrażenia uczniów.

3. Nadal pracując w 2-osobowych zespołach, uczestnicy zajęć przystępują do interpretacji utworu poetyckiego. Wykonują wskazane przez nauczyciela polecenia i ćwiczenia z sekcji „Schemat”. Po upływie ustalonego czasu wybrane osoby przedstawiają propozycje odpowiedzi.

Faza podsumowująca:

1. W podsumowaniu lekcji mogą pomóc polecenia 1 i 4 z sekcji „Zastanów się”.

Praca domowa:

1. W ramach pracy domowej uczniowie odpowiadają na pytania z polecenia 5 w sekcji „Zastanów się”.

Materiały pomocnicze:

- Alicja Krawczyk, *Literackie fascynacje malarstwem*, Kielce 2006.
- Agnieszka Widacka-Bisaga, *Tycjan. Malarstwo światowe*, Lesko 2021.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium „Schemat” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.